

Valtakunnallisen tilastoinnin
hyödyntämisen mahdollisuudet
asiavastaavan työssä
tulevaisuudessa

THL-yhteistyö 13.3.2024

Sosiaaliasiamiehet ry:n varapuheenjohtaja

Satu Loippo,

p. 050 599 6413

TUOTTAAKO ASIAVASTAAVA TIETOA?

- Sosiaaliasiamiehillä ei ole ollut mitään lain säännöstä kokemustiedon keruulle tai yhteydenottojen tilastoinnille
 - Silti yli 20 vuotta ollut velvollisuus tehdä vuosittain selvitys ”asiakkaiden aseman ja oikeuksien kehityksestä”
 - Voiko sosiaalihuollon asiakkaiden aseman ja oikeuksien kehitystä riittävästi/ objektiivisesti havainnollistaa vain määrätietoja seuraamalla?
 - Vrt. HVA:n edustaja: ”Tarvitaan volyymitietoja, jotta voidaan kohdentaa toimia, kun kaikkeen ei voida tarttua”.
- **Käyttäjäkokemustieto tiedon lajina erityinen**
 - Miten kerätä objektiivisesti tietoa siitä, mistä sosiaalihuollon asiakkaan / edustajan palaute mahdollisesti kertoo?
 - Onko kyseessä subjektiivinen kokemus, joka ei ole yleistettävissä?
 - Onko sosiaalihuoltoa koskevista yhteydenotoista nähtävissä laajempia, yhteiskunnallisia, alueellisia tai rakenteellisia ilmiöitä? Millä edellytyksillä?
 - Vrt. Sosiaalihuollon seurantarekisteriin kerättävät tiedot: kerätään ensivaiheessa henkilötunnisteiset tiedot sosiaalihuollon asiakkaasta, asiakkaan saamista palvelupäätöksistä sekä tämän saamista sosiaalipalveluista
 - Ei kuvaa kokemustietoa millään osin.

ALUEELLINEN VS. VALTAKUNNALLINEN TIEDONTARVE

- Mitä valtakunnallisesti tarpeellista tietoa sosiaaliasiavastaava voisi sosiaalihuollosta tuottaa?
 - Esim. lapsiperheiden kotipalvelun saatavuudesta, ikääntyneiden liikkumista edistävistä palveluista, riippuvuussairauksista kärsivien kuntoutuspalveluista; välitystili-järjestelmän toimivuudesta asiakkaiden kannalta?
- Vrt. THL/Sosiaalihuollon seurantarekisteri
 - [1 Mikä on Sosiaalihuollon seurantarekisteri? - Sosiaalihuollon seurantarekisteri - määrittelyt ja ohjeistus - Oma työpöytä \(yhteistyotilat.fi\)](#)
- **Tilastoinnin hyödyntäminen?**
 - ”Tietoallas”: jokaiselta alueelta /Hgin kaupungista toimitetaan THL:n ylläpitämälle palvelimelle vuosittain seurattavat tiedot > THL kokoaa osana muuta sosiaalihuollon / terveydenhuollon seurantaa ja vertailua?
 - THL:lle oikeus määritellä kulloinkin vuosittain/pidemmän aikaa seurattavat asiat?
 - Vertailutieto eri alueiden ja Hesän välillä > STM:n (informaatio-)ohjauksen kohdentaminen?
 - Tutkimus?
- Mitä tietoa HVA/Helsinki tarvitsee asiakaskokemuksen kautta?
 - Mihin eri tarkoituksiin?
 - Omavalvontaan, ostopalveluiden valvontaan, strategisten tavoitteiden asetteluun, toimenpiteiden suuntaamiseen; toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin, mihin?
 - Mitä annettavaa kokemustiedolla on? Kuinka paljon oleellista tietoa katoaa, kun ”kokemus muunnetaan tilastoksi”?

SOSIAALIASIAVASTAAVIEN VUOSISELVITYS TIEDON MUOTONA?

- Velvollisuus selvityksen tekoon ei ole poistunut
 - HVA:t ovat monessa tapauksessa edellyttämässä asiavastaavilta esim. kvartaaliraportointia
 - Esim. valvontalain 26 §:n 4 mom.: omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava 4 kuukauden välein julkisessa tietoverkossa tai muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.
- ”Tilastoajat” neljän kuukauden välein kertonevat jotain
 - Mahdollisten volyymimuutosten syyt voivat kuitenkin olla hyvin sattumanvaraisia
- Mitä tietoa selvityksen saaja, aluehallitus, tarvitsee?
- Onko selvitys (enää) relevantti tiedon tuottamisen väline ja mihin suuntaan selvitys on muokkautumassa (power point-esitykseksi)?

TILASTOINNIN SUHDE KIRJAAMISEEN

- Suuri(n) osa sosiaalihuollon yhteydenotoista tulee asiakkaita edustavilta tahoilta
 - Omaiset
 - Läheiset
 - Lailliset edustajat
- Edustajien yhteydenotoista ei yleensä synny sellaista tietoa, josta voisi kirjata yksilöivästi/tunnistettavasti > henkilötunnusteiden kirjaamisen reunaehdot?
 - Henkilötietojen kirjaaminen ylipäättään?
 - Henkilötietoja ei yleensä tarvitse sosiaaliasiavastaavan työn tekemiseksi
 - Vrt. GDPR: tietojen minimointipyrkimys
- Tilastolliset tiedot on mahdollista kerätä ilman henkilötietoja
- Asiakastietolain säännökset eivät koske sosiaaliasiavastaavia

TIETOJEN REKISTERÖINTI

- ”Syvälinen neuvonta” edellyttää tiettyjen, erikseen määriteltyjen tietojen rekisteröintiä:
- Laki potilas- ja sosiaaliasiavastaavista (LAV 739/2023) 11 §:
 - 1) asianosaisen henkilön nimi sekä henkilötunnus tai, jollei se ole tiedossa, hänet väliaikaisesti yksilöivä tunnus tai syntymäaika;
 - 2) laillisen edustajan, omaisen tai muun läheisen nimi ja toimivalta;
 - 3) henkilön äidinkieli ja asiointikieli;
 - 4) tieto 10 §:n 3 momentissa tarkoitettusta tietojen antamista koskevasta kiellosta;
 - 5) asiavastaavalle saapuneen asiakirjan saapumisajankohta;
 - 6) asiakirjan laatijan nimi sekä tehtävä toimintayksikössä;
 - 7) asiakirjan laatimisajankohta.
- Tiedonhallintalaki (906/2019) 26 §:
 - Asiarekisteriin rekisteröitävät tiedot > useita yksittäisiä!
- Nämä tiedot **eivät lisää *sosiaalihuollon tilaa koskevaa tietoa***